

**НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ НА
ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ У ВУЗІ**

У статті розглядається проблема навчання писемного мовлення студентів вищих мовних навчальних закладів, подається практична розробка щодо навчання студентів написання неофіційного листа надання поради у межах теми "Seasons and Weather".

Ключові слова: писемне мовлення, неофіційний лист.

В статье рассматривается проблема обучения письменной речи, приведена практическая разработка по обучению студентов написанию неофициального письма предоставления совета в рамках темы "Seasons and Weather".

Ключевые слова: письменная речь, неофициальное письмо.

The article deals with the peculiarities of teaching English writing.

It contains practical exercises on teaching students to write an informal letter on the topic "Seasons and Weather".

Key words: writing, informal letter.

Розглянемо цілі й етапи навчання письма у мовному ВНЗ, а також наведемо практичну розробку для навчання студентів написання неофіційного листа на початковому етапі навчання (I-II курс).

У відповідності з програмними вимогами випускник вищого мовного закладу освіти повинен мати рівень володіння іншомовним писемним мовленням C1 – C2, який відповідно до вимог Загальноєвропейських Рекомендацій передбачає сформованість у випускників умінь писати чіткі послідовні тексти різних жанрів і стилів (листи, доповіді, статті, резюме тощо), виключаючи проблему за допомогою ефективної логічної структури.

Процес навчання різних видів мовленнєвої діяльності у мовних ВНЗ поділяється на такі етапи: початковий, основний і просунутий (О.Б.Тарнопольський). У межах цієї статті зосередимо увагу лише на початковому етапі, на якому у студентів формується рівень володіння іншомовним спілкуванням B2. Метою цього етапу є розвиток умінь писати чіткі, детальні тексти на широке коло тем, пов'язаних з інтересами студентів. Щодо жанрового компонента, то сюди відносяться:

1. Академічні есе (опис людей, місць, розповідь, класифікація, порівняння й контрастування, причини й наслідку, визначення, ходу процесів, переконання).

2. Статті.

3. Звіти.

4. Тексти доповідей і презентацій.

5. Ділові (офіційні) «паперові» й електронні листи (листи-запити інформації, листи-відповіді на запити з наданням певної інформації, листи скарги/рекламації, листи-вибачення, листи-подяки, листи-заяви).

6. Приватні (неофіційні) паперові й електронні листи (листи-запрошення, листи-обміну новинами, листи-надання поради, листи-привітання тощо).
7. CV або резюме.
8. Ділові контракти й угоди.
9. Анотації.
10. Реферати.
11. Тези доповідей.
12. Конспекти.
13. Технічні інструкції.

Розглядаючи етапи навчання писемного мовлення студентів, слідом за С.В.Литвин ми виділяємо наступні: рецептивний, рецептивно-репродуктивний, продуктивний.

На *рецептивному етапі* відбувається демонстрація зразка письмового тексту певного жанру, де студенти знайомляться зі зразком тексту, аналізують особливості його побудови, порівнюють з текстами відповідного жанру у рідній культурі.

Метою *рецептивно-репродуктивного етапу* є формування навичок та вмінь написання письмового тексту певного жанру: розпізнавання і вживання студентами засобів міжфразового зв'язку, репродукування частин тексту з використанням допоміжної інформації, спеціально створених опор щодо логічного плану тексту, мовленнєвих зразків, які використовуються при написанні текстів цього жанру і засобів міжфразового зв'язку.

Метою *продуктивного етапу* є розвиток умінь написання текстів певного жанру на основі комунікативних ситуацій.

Спробуємо продемонструвати, як описані вище теоретичні положення реалізуються на практиці на прикладі навчання студентів написання неофіційного листа надання поради у межах теми *Seasons and Weather*. Зазначимо, що представлена практична доробка¹ базується на жанрово-процесуальному підході щодо навчання як академічного (стаття, есе), так і функціонального/практичного (звіт, відгук) письма. У відповідності з процесуальним підходом написання текстів певного жанру передусе аналіз текстів-зразків щодо визначення їхніх жанрових особливостей, комунікативної мети і способів досягнення цієї мети. Далі у ході евристичної бесіди студенти аналізують формат письмового тексту стосовно його структури, композиції, складових частин, мовних і мовленнєвих засобів. Студентам пропонують спеціально створені опори щодо логічної побудови тексту і засобів міжфразового зв'язку, які вони заповнюють у ході аналізу і використовують під час написання спочатку окремих частин, а згодом і цілого тексту. Після написання студентами текстів певного жанру їм пропонується завдання на самоперевірку (a checklist) у вигляді запитань, відповідаючи на які, студенти можуть перевірити себе. На етапі перевірки можна запропонувати студентам і взаємоперевірку їхніх робіт або чернеток (окремих частин тексту).

Зауважимо, що написання студентами текстів різних жанрів дуже часто потребує пошуку й відбору необхідної інформації, джерелом якої на сучасному етапі виступає мережа *Internet*. Саме тому у процесі навчання студентів писемного мовлення доцільним вбачається використання цих інформаційних ресурсів не лише викладачем, але й орієнтація студентів на самостійний пошук необхідної інформації, рекомендуючи їм певні пошукові системи, сайти тощо.

Наведемо приклад навчання написання неофіційного листа надання поради у межах теми *Seasons and Weather*:

Фрагмент заняття з формування писемної компетенції

Meta: Сформувати вміння написання неофіційного листа надання поради.

Eman 1: Ознайомлення з позамовними стандартами написання неофіційного листа надання поради.

1. Читання листа-зразка, відповіді на запитання щодо його структури.

T: Weather is the most frequent topic of everyday conversation. But we don't only talk about weather. Sometimes we have to write about it. When? Why?

Parts	Letter	Structural elements
Introduction	38 Clifton Gardens London NW 6 25 October 2002 <i>Dear Delphine,</i>	Sender's address Date Informal greeting
The Body of the Letter	It's good to hear you want to visit Britain. I'm writing in reply to your letter asking for advice. I think October is the best time to come. It's usually quite warm, although there may be some rain and it might be a bit cold in the evening, so bring a sweater. Best of all, there won't be so many tourists. Make sure you bring an umbrella. You may like to stay in bed and breakfast, which is a private house with a guest bedroom. You won't have to pay much for this type of accommodation. When you arrive in London you may like to buy a rail-card to travel around the rest of the country. I hope this is useful.	Informal opening Suggestions Informal ending
Conclusion	Best wishes, Benita	Informal complementary close. Sender's name in normal handwriting

T: To see how well you understand the structure of an informal letter of giving advice answer the following questions.

- 1) How many big parts does an informal letter consist of?
  - 2) What are they?
  - 3) What does the Introduction of an informal letter include?
  - 4) What does the Body of an informal letter of giving advice include?
  - 5) What does the Conclusion of an informal letter include?
2. Заповнення схеми листа структурними елементами.

T: To learn how to write informal letters in English, place the structural elements of an informal letter (they are given in the 3rd column in the chart) in the proper box, pay attention to the punctuation after them.

Informal Letter

	1
	2
3	
4	
5	
6	

(**Keys:** 1 – sender’s address, 2 – date, 3 – informal greeting, 4 – the body of the letter, 5 – complementary close, 6 – sender’s mane).

Eman II: Формування вмінь побудови стриктурних елементів листа.

Exercise 1.

You are going to write a letter of giving advice to your English friend. First think of the Introduction and Conclusion of your letter, match the following patterns with the appropriate point in the Hint:

Hint

In the Informal opening you can use:

In the Informal ending you can use:

In the Complementary close you can use:

- a. Best wishes.
- b. Hope this will help.
- c. I've just got your letter and I think I can help you.
- d. Best regards.
- e. I hope this is useful.
- f. All the best.
- g. I'm writing in reply to your letter asking for advice.

Exercise 2.

T: Now read Benita's letter of giving advice again and find the answers for the following questions.

- a. What type of accommodation might Delphine like?
- b. What type of clothes should Delphine bring and why?
- c. When might it be the best time to come?
- d. What might Delphine like to do?
- e. What might the weather be like?

Exercise 3.

Number the questions in the order that Benita answers them.

Exercise 4.

Imagine an English friend wants to visit your country and has asked you when the best time to visit was. Make notes answering the questions giving before.

Accommodation: stay in bed and breakfast

Eman III: Формування вмінь побудови тексту листа. Написання листів за ситуацією.

T: Write a letter to an English friend who wants to visit your country. Use Benita's letter and your notes. Be sure you answer the questions in *Exercise 2* fully, and in the order you numbered them in *Exercise 3*.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бим И.Л. Некоторые актуальные проблемы современного обучения иностранным языкам / И.Л. Бим // Иностр. языки в школе. – 2001. – № 4. – С. 5-8.
2. Мильруд Р.П. Методология и развитие методики обучения иностранным языкам. // Иностранные языки в школе. – 1995. – № 5. – С. 13-18.
3. Пассов Е.И. Программа-концепция коммуникативного иноязычного образования: концепция развития индивидуальности в диалоге культур / Ефим Израилевич Пассов. – М.: Просвещение, 2000. – 174 с.